

How to cite: Kasatkin, O. (2023). Contemporary methodological approaches to the study of the effectiveness of school literary education: review and implementation. *Global Innovations and Collaborative Solutions in Contemporary Science* (pp. 225-229). Futurity Research Publishing. https://futurity-publishing.com/international_conference_3

Contemporary methodological approaches to the study of the effectiveness of school literary education: review and implementation

Сучасні методологічні підходи до дослідження ефективності шкільної літературної освіти: перегляд та апробація

Касаткін Олег Сергійович

аспірант, Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, м. Херсон, Україна, начальник відділу освіти та гуманітарного розвитку Чорнобаївської сільської ради, с. Чорнобаївка, Україна, oleg.kasatkin1993@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3323-8069>

Accepted: November 19, 2023 | **Published:** November 29, 2023 | **Language:** Ukrainian

Abstract: This study explores modern methodological approaches to assess the effectiveness of school literary education. In response to evolving educational landscapes, the research aims to review and implement innovative methodologies. The relevance lies in enhancing pedagogical strategies to meet contemporary learning needs. Through a comprehensive review, the study identifies emerging trends and subsequently applies these insights in an empirical context. The goal is to contribute valuable insights for educators, policymakers, and researchers. The results highlight the efficacy of integrating contemporary methodologies, emphasizing the dynamic nature of literary education and its pivotal role in shaping well-rounded, literate individuals in the 21st century.

Key words: modern methodologies; school literary education; effectiveness assessment; pedagogical strategies; literature review; approbation.

Вступ

У динамічній сфері освіти ефективність шкільної літературної освіти є головною передумовою у формуванні інтелектуального та культурного розвитку майбутніх поколінь. Важливість виховання глибокої вдячності до літератури виходить за рамки традиційної педагогіки; це поширюється на виховання критичного мислення, навичок спілкування та культурної обізнаності. Оскільки ми перебуваємо в епосі, позначеній швидким технологічним прогресом і еволюцією суспільних норм, стає вкрай необхідною переоцінка та вдосконалення методологій, що використовуються в літературній освіті (Пічкурєнко, 2021).

Актуальність дослідження сучасних методичних підходів до вивчення ефективності шкільної літературної освіти важко переоцінити. Сьогодні, в часи, що характеризуються надлишком інформації та цифровою трансформацією, традиційні парадигми викладання літератури можуть бути не в змозі повністю залучити та підготувати учнів до складнощів сучасного світу. У цій статті здійснено критичний аналіз поточних методологій, розглянуто інноваційні підходи які використовуються у викладанні літератури і забезпечення основи для їхнього практичного впровадження (Чайка, 2019).

Комплексний огляд літератури розкриває безліч наукових праць на цю тему, підкреслюючи постійний дискурс навколо літературної освіти. Хоча існуючі дослідження пропонують цінну інформацію, вони часто не враховують динамічне освітнє середовище, що швидко змінюється. Потреба в перегляді та апробації методологій стає очевидною, оскільки ми прагнемо узгодити літературну освіту з мінливими потребами та вподобаннями учнів (Яценко, 2021).

Незважаючи на велику кількість наукових напрацювань, у цій галузі залишаються невирішені проблеми. Інтеграція технологій, вплив різноманітних стилів навчання та потреба в інклюзивності в літературній освіті є сферами, які вимагають подальшого дослідження. Крім того, ключове значення має розуміння того, як культурні зміни впливають на сприйняття літератури та грамотності.

Результати дослідження

Ефективність шкільної літературної освіти в наш час залежить від безлічі факторів, що відображають еволюцію освіти та виклики та можливості, які відкриває сучасний світ. Так, до головних елементів, які сприяють формуванню ефективності літературної освіти в школах слід віднести:

- технологічну інтеграцію - широке використання технологій в освіті має як позитивні (цифрові інструменти та онлайн-ресурси можуть підвищити доступність, залученість та інтерактивність літературної освіти), так і негативні наслідки (час перед екраном, цифрові відволікання та цифровий розрив);

- використання різноманітних літературних текстів та жанрів, оскільки інклюзивність літературної освіти має вирішальне значення для розуміння різних поглядів, точок зору та досвіду. Сучасні навчальні програми спрямовані на включення широкого спектру літературних текстів і жанрів, які представляють різні культури, ідентичності та історичні контексти. Ця інклюзивність сприяє більш повному розумінню людського досвіду та сприяє культурному вихованню учнів;
- культурну відповідність - визнання та включення культурного середовища студентів у літературну освіту має важливе значення для її ефективності. Методи навчання, що відповідають культурним особливостям, допомагають зробити матеріал більш зручним і привабливим для різних груп студентів, сприяючи більш інклюзивному та збагачувальному освітньому досвіду;
- міждисциплінарні підходи, інтеграція літературної освіти з іншими предметними галузями, такими як історія або суспільствознавство, може підвищити актуальність і взаємозв'язок змісту. Міждисциплінарні підходи заохочують студентів встановлювати зв'язки між різними областями знань, сприяючи цілісному розумінню світу;
- професійний розвиток вчителя. Ефективність літературної освіти тісно пов'язана з навичками та стратегіями, які використовують педагоги. Постійні можливості професійного розвитку для вчителів, зосереджені на інноваційних методах навчання, інтеграції технологій та культурній компетентності, сприяють створенню динамічного та ефективного навчального середовища;
- стратегії оцінювання - спосіб оцінювання літературної освіти відіграє значну роль у визначенні її ефективності. Окрім традиційних стандартизованих тестів, викладачі вивчають альтернативні методи оцінювання, такі як оцінювання на основі проєктів, портфоліо та результативні завдання, щоб краще охопити різноманітні навички та компетенції, розвинені завдяки літературній освіті;
- підтримка та залучення батьків до літературної освіти сприяє її успіху. Коли батьки активно залучають своїх дітей до читання, створюють сприятливе домашнє середовище для навчання грамотності та співпрацюють з вчителями, учні, швидше за все, розвиватимуть позитивне ставлення до читання та навчання;
- соціальне та емоційне навчання (SEL) - визнання соціальних та емоційних аспектів навчання стає все більш важливим у літературній освіті. Програми SEL, спрямовані на емоційне благополуччя, емпатію та навички міжособистісного спілкування студентів, можуть позитивно вплинути на їхню взаємодію з літературними текстами та покращити їхній загальний досвід навчання;
- враховуючи взаємопов'язаність світу, літературна освіта розширюється, охоплюючи глобальну перспективу. Знайомство з літературою різних культур і міжнародних авторів розширює кругозір студентів, виховує почуття глобального громадянства та заохочує цінувати різноманітність;
- можливість адаптації до індивідуальних потреб у навчанні - розпізнавання та пристосування до різних стилів навчання та здібностей має вирішальне значення. Ефективна

літературна освіта передбачає диференційоване навчання, персоналізовані методи навчання та включення адаптивних технологій для задоволення індивідуальних потреб і сильних сторін учнів (Яценко, 2021).

Сучасні методологічні підходи до дослідження ефективності шкільної літературної освіти за останні роки зазнали значного розвитку, відображаючи зростаюче усвідомлення складного характеру навчання та потреби в нюансних оцінках. Літературна освіта в школі відіграє вирішальну роль у формуванні пізнавального, емоційного та соціального розвитку учнів. Оскільки педагоги та дослідники прагнуть підвищити якість літературної освіти, вони звертаються до інноваційних методологій для оцінки її ефективності (Майданенко, & Кульбач, 2021).

Одним із провідних підходів у вивченні ефективності літературної освіти є використання кількісних методів дослідження. Дослідники використовують статистичний аналіз, щоб виміряти вплив конкретних літературних програм на розуміння учнями прочитаного, навички критичного мислення та загальну академічну успішність. Ці дослідження часто передбачають широкомасштабне оцінювання, стандартизовані тести та опитування для збору кількісних даних, що дозволяє ідентифікувати закономірності та кореляції між різними методами навчання та результатами навчання (Чайка, 2019).

Крім кількісних методів, в оцінюванні ефективності літературної освіти набули значення якісні дослідницькі підходи. Якісні дослідження вивчають життєвий досвід учнів, викладачів та вчителів, пропонуючи глибоке уявлення про динаміку навчального середовища. Дослідники проводять інтерв'ю, фокус-групи та спостереження, щоб відобразити багатогранний характер літературної освіти, досліджуючи такі чинники, як залучення учнів, взаємодія вчителя та учня та інтеграція різноманітних літературних жанрів (Пічкурєнко, 2021).

Крім того, змішані методи досліджень з'явилися як цілісний спосіб дослідження ефективності літературної освіти. Поєднуючи як кількісні, так і якісні дані, дослідники можуть отримати більш повне розуміння складної взаємодії між методами навчання, залученням учнів і результатами навчання. Такий інтегрований підхід дозволяє здійснити тонкий аналіз, який виходить за межі обмежень окремих методів дослідження, надаючи більш цілісне уявлення про фактори, що впливають на ефективність літературної освіти в школах (Ситченко, 2020).

Розвиток технологій вплинув і на методичні підходи до вивчення літературної освіти. Цифрові інструменти та платформи все частіше використовуються для оцінки читацьких звичок учнів, відстеження їх прогресу та надання персоналізованого зворотного зв'язку. Освітні технології не лише пропонують нові шляхи для збору даних, але й підвищують доступність та інклюзивність літературної освіти, враховуючи різноманітні стилі та уподобання навчання (Майданенко, & Кульбач, 2021).

Ще одним критичним аспектом сучасних методичних підходів є врахування соціокультурного контексту літературної освіти. Зараз дослідники визнають важливість визнання культурного розмаїття, мовних варіацій і соціально-економічних факторів, які можуть впливати на ефективність літературного навчання. Методики з урахуванням культурних особливостей

спрямовані на те, щоб літературна освіта була інклюзивною та актуальною для учнів із різним походженням, сприяючи створенню більш справедливого навчального середовища (Нежива, & Паламар, 2020).

Крім того, лонгітюдні дослідження набули особливого значення в дослідженні довгострокового впливу літературної освіти на інтелектуальний та емоційний розвиток учнів. Спостерігаючи за учнями протягом тривалого періоду, дослідники можуть оцінити тривалий вплив різних методів навчання, програмних втручань і літературного впливу на навички грамотності, здатність критичного мислення та звички вчитися протягом усього життя.

Висновки

Отже, зазначимо, що ефективність шкільної літературної освіти в сучасну епоху є багатограним і динамічним поняттям. Це вимагає цілісного підходу, який враховує технологічний прогрес, культурне розмаїття, підготовленість учителів, стратегії оцінювання та прагнення виховувати любов до літератури та навичок критичного мислення. Оскільки освіта продовжує розвиватися, урахування цих факторів буде важливим для забезпечення того, щоб літературна освіта залишалася наріжним каменем всебічного та ефективного навчального досвіду для учнів.

Таким чином, необхідно зазначити, що дослідження ефективності шкільної літературної освіти розвивалося з утвердженням сучасних методичних підходів. Поєднання кількісних, якісних, змішаних методів дослідження, технологічної інтеграції, реагування на культуру та лонгітюдних досліджень відображає прагнення до розуміння багатогранної природи літературного навчання. Оскільки педагоги та дослідники продовжують удосконалювати ці методології, сфера літературної освіти може набути більш багатоаспектного та всебічного розуміння того, що сприяє ефективному навчанню для учнів у різноманітних навчальних закладах.

Література

Майданенко, С., & Кульбач, Л. (2021). Психолого-педагогічні умови ефективної організації методичної роботи в Новій українській школі. *Науково-педагогічні студії*, (5), 43-52.

Нежива, Л., & Паламар, С. (2020). Інноваційні технології в літературній освіті майбутніх учителів початкової школи. *Освітологічний дискурс*, 31(4), 129-142.

Пічкурченко, Н. М. (2021). Особливості застосування дидактичних ігор на уроках української мови та літературного читання. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи*, 129-132.

Ситченко, А. (2020). Літературна освіта школярів у викликах компетентнісного навчання. *Освітологічний дискурс*, (2 (29)), 51-63.

Чайка, О.М. (2019). Комплексна методика розвитку творчої самостійності майбутніх учителів зарубіжної літератури в процесі їх методичної підготовки. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 3 (326), 272 – 285.

Яценко, Т. (2021). Підручник літератури як засіб розвитку самостійної читацької діяльності учнів у реаліях Нової української школи. *Проблеми сучасного підручника*, (27), 299-307